Federaal Migratiecentrum
Centre fédéral Migration

Nota voor de Commissie Justitie

6 maart 2018

Wijzigingen van het Wetboek van de Belgische nationaliteit door het wetsontwerp DOC 54 – nr. 2919/001)

Myria, het Federaal Migratiecentrum, wordt vaak geconsulteerd door vreemdelingen die Belg willen worden. Zo is Myria vertrouwd met heel wat moeilijkheden in de procedures om de Belgische nationaliteit te verwerven uit de eerste hand. Myria is verheugd dat het wetsontwerp een aantal daarvan oplost, bijvoorbeeld rond de declaratieve werking van het verblijf van vluchtelingen en begunstigden van een gezinshereniging met EU-burgers, en ook de problemen rond het verlies of het herkrijgen van de nationaliteit. Deze nota legt de vinger op enkele problematische aspecten van het wetsontwerp en geeft ook één manco aan dat de aandacht van de wetgever verdient.

I. De schrapping van de inburgeringscursussen in Brussel ontzegt de toegang tot de nationaliteit aan de meest kwetsbare personen (art. 126)

Dat het woord "inburgeringscursus" geschrapt wordt door artikel 126 van het wetsontwerp heeft grote gevolgen voor vreemdelingen die een beroep doen op de diensten van de Cocof, de Franse Gemeenschapscommissie in Brussel. Het onthaaltraject bij de Cocof is immers niet toegankelijk voor vreemdelingen die al meer dan drie jaar wettelijk in België verblijven[1]. In de praktijk zal het huidige wetsontwerp het effect hebben dat vreemdelingen die langer dan drie jaar wettelijk in België verblijven worden uitgesloten. Het gaat om personen die niet in staat zijn om hun integratie te bewijzen aan de hand van een diploma dat ze in België behaald hebben, een beroepsopleiding van minsten 400 uren of een job die ze vijf jaar zonder onderbreking uitoefenden. De uitsluiting van de inburgeringscursus zal dus die vreemdelingen viseren die zich al in een kwetsbare positie bevinden. Om disproportionele effecten te voorkomen zou het dus beter zijn om de mogelijkheid te behouden om zijn maatschappelijke integratie te bewijzen met een inburgeringscursus, op voorwaarde dat die met succes is afgerond.

Ter aanvulling: als de wetgever de uitsluiting van de inburgeringscursus zou bevestigen, moet voorzien worden dat de vreemdelingen die die cursus zijn gestart met de legitieme verwachting dat ze zo de Belgische nationaliteit konden verwerven, de verkregen attesten alsnog kunnen laten gelden, zolang het onthaaltraject bij de Cocof niet wordt opengesteld voor alle vreemdelingen (dus zonder de uitsluiting hiervan boven een maximale verblijfsduur).

Daarnaast vindt Myria het logisch dat er geëist wordt dat het traject of de cursus met succes wordt afgerond.

Myria beveelt aan dat:
- Deze maatregel als volgt herzien wordt: "… hetzij naargelang het geval, het inburgeringstraject, het onthaaltraject, het integratieparcours ***of de inburgeringscursus*** met

[1] Decreet van de Franse Gemeenschapscommissie van 18 juli 2013 betreffende het onthaaltraject voor nieuwkomers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, art. 2,2° en art. 3.

succes gevolgd hebben waarin wordt voorzien door de bevoegde overheid van zijn hoofdverblijfplaats op het tijdstip dat hij dit aanvat";

- In ondergeschikte orde een overgangsmaatregel wordt getroffen zoals: "De voorwaarde die in artikel 12bis, § 1, 2°, d) en 3°, e) wordt beoogd, wordt vervuld door de vreemdelingen die met succes een inburgeringscursus hebben gevolgd zoals die is ingericht door de bevoegde overheid van zijn hoofdverblijfplaats op het moment dat hij zijn inburgeringscursus aanvat, op voorwaarde dat die cursus is gestart voor een decreet of ordonnantie van kracht is die de het onthaalparcours, het onthaaltraject of het integratieparcours opengesteld voor vreemdelingen ongeacht wat de duur is van hun wettelijk verblijf in België".

Samengevat, kandidaten voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit moeten hun maatschappelijke integratie bewijzen door middel van een met succes gevolgde ***inburgeringscursus***, zolang het ***onthaaltraject*** van de Cocof niet toegankelijk is voor buitenlanders die meer dan drie jaar legaal in België verblijven.

II. De declaratieve werking van het verblijf moet ook gelden voor de familieleden van Belgen (art. 124)

Zoals de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen onderstreept (arrest nr. 148 687 van 29 juni 2015) moet de declaratieve werking van het verblijf van familieleden van EU-burgers ook worden vastgesteld voor de familieleden van Belgen die dor de wet van 15 december 1980 worden gelijkgesteld met EU-burgers. Een verschil in behandeling zou trouwens kunnen beschouwd worden als redelijkerwijs niet gerechtvaardigd. Hoe verantwoorden dat een familielid van een Belg, van wie de familieband met België per definitie nauwer is dan van een familielid van een EU-burger, minder gunstig wordt behandeld dan die laatste?

Myria beveelt aan:
- De volgende woorden toe te voegen aan artikel 7 § 2 al. 3 van het WBN zoals het gewijzigd wordt door artikel 124 van het wetsontwerp: " Voor de burgers van de Europese Unie en hun familieleden zoals omschreven in artikel 40bis **en familieleden van Belgen zoals omschreven in artikel 40ter** … "

III. De moeilijkheid om een geboorteakte voor te leggen moet onderzocht worden in functie van de concrete toestand van het herkomstland en niet in functie van een lijst die bij koninklijk besluit is vastgelegd (art. 123)

Artikel 123 beperkt de gevallen van onmogelijkheid of zware moeilijkheden om een geboorteakte te verschaffen in het herkomstland tot de staten die worden vermeld in een koninklijk besluit. Vandaag omvat het koninklijk besluit van 14 januari 2013 de volgende landen: Afghanistan, Angola (alleen de enclave Cabinda), Somalië, Zuid-Sudan. De ervaring leert dat een vaste lijst het onmogelijk maakt om rekening te houden met de realiteit op het terrein en met de internationale context die per definitie evolueert. In tegenstelling tot wat is aangekondigd is het verslag aan de Koning is die lijst sinds 2013 niet meer geüpdatet. Ook vreemdelingen die niet afkomstig zijn uit de landen van de lijst moeten hun zware moeilijkheden kunnen blijven aanvoeren.

Als de tekst ongewijzigd wordt aangenomen zou dat bijvoorbeeld tot gevolg hebben dat een Syriër of een Jemeniet, die niet als vluchteling erkend is (maar die bijvoorbeeld geniet van subsidiaire bescherming als gevolg van een gewapend conflict), verplicht zijn om zich naar een land in oorlog te begeven om er hun geboorteakte te zoeken die bovendien onvindbaar kan zijn omdat administraties of archieven vernield blijken, of ze verplichten om een lange gerechtelijke procedure op te starten om een akte van bekendheid op te laten stellen. Het Wetboek zou de vreemdeling de mogelijkheid moeten bieden om de zware moeilijkheden aan te tonen, niet alleen in functie van het herkomstland maar ook in functie van bepaalde regio's en hun bijzonderheden. Het zou dus beter zijn om elke referentie naar een bij koninklijk besluit vastgestelde lijst weg te laten en zo'n lijst eerder te voorzien in een soepeler instrument zoals een administratieve of ministeriële omzendbrief die regelmatiger kan worden geüpdatet dan een koninklijk besluit.

Bovendien zijn de buitenlandse diplomatieke posten die weigeren om consulaire attesten op te stellen vaak ook het minst geneigd om een bewijs af te leveren van die weigering. In de praktijk is het dus vaak onmogelijk om het bewijs te leveren van de onmogelijkheid om een consulair attest te verkrijgen. Dat bewijs mag dan ook geen voorwaarde zijn voor de toegang tot de gerechtsprocedure om een akte van bekendheid op te stellen.

Myria beveelt aan :
- In § 1 b) van artikel 5 van het WBN de volgende woorden te schrappen : "**in geval van onmogelijkheid of zware moeilijkheden om zich voornoemd document te verschaffen"**
- De laatste alinea van artikel 5 § 1 zoals artikel 123 van het wetsontwerp wijzigt te schrappen;
- Een administratieve of ministeriële omzendbrief te voorzien om een lijst met landen op te stellen waarvoor de onmogelijkheid moet worden toegelaten.

IV. Is het aanvaardbaar om analfabeten de toegang tot de Belgische nationaliteit te ontzeggen?

Het Wetboek eist de taalkennis van niveau A2 van het Europees referentiekader. Dat niveau impliceert zowel een mondelinge als schriftelijke kennis. Op die manier sluit die vereiste personen uit die perfect Frans, Nederlands of Duits kunnen spreken en helemaal zijn ingeburgerd, maar niet kunnen lezen en schrijven omdat ze nooit school hebben gelopen. Die personen moeten dus eerst een alfabetiseringscursus volgen, waarvoor er heel lange wachtlijsten zijn, voor ze toegang krijgen tot taallessen. Bovendien penaliseert die voorwaarde vrouwen die vaker moeten afrekenen met alfabetiseringsproblemen dan mannen. Myria raadt aan zich te laten inspireren door Nederland en Frankrijk, waar voor analfabeten de mogelijkheid voorzien wordt om kennis van de taal te bewijzen door middel van een mondeling interview[2].

Myria beveelt aan:
- De volgende woorden toe te voegen aan artikel §2, 5° van het Wetboek "5° bewijs van kennis van één van de drie landstalen : minimale kennis van één van de drie landstalen die gelijk is aan het niveau A2 van het Europees Referentiekader voor Talen. **Voor personen die niet kunnen lezen en schrijven is het beheersen van de mondelinge vaardigheden die overeenstemmen met niveau A2 voldoende.** Dit bewijs dient te worden geleverd aan de hand van de bewijsmiddelen bepaald in een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad."

[2] Voor Frankrijk, zie decreet n° 2013-794 van 30 augustus 2013.